

**KENTSEL ŞİDDET VE BARIŞ İNŞASINDA YEREL
SAHIPLLENMENİN ÖNEMİ: “MEDELLÍN MUCİZESİ”
ÖRNEĞİ¹**

**THE SIGNIFICANCE OF LOCAL OWNERSHIP IN
URBAN VIOLENCE AND PEACEBUILDING: THE CASE
OF THE “MEDELLÍN MIRACLE”**

Onur AĞKAYA*

ÖZ

Bu çalışma, “yerel sahiplenme” kavramını, Kolombiya’da bulunan Medellín örneği üzerinden kentsel şiddetin dönüşümü bağlamında yeniden yorumlamaktadır. Medellín’de, 2004 sonrasında uygulanan sosyal şehircilik politikaları, paramiliter yapıların kurduğu şiddete dayalı düzeni aşındırarak barışın mekânsal ve toplumsal temellerini yeniden yapılandırmıştır. Bulgular, sahiplenmenin teknik bir katılım ilkesinden ziyade, gündelik pratikler, kamusal alanın geri kazanımı ve kurumsal düzeydeki etkileşimler arasındaki melez ve ilişkisel bir süreç olduğunu göstermektedir. Medellín deneyimi, barışın yalnızca şiddetin azalmasına değil, mekânın yeniden anlamlandırılmasına, farklı aktörlerin müzakerelerine ve kent ölçeğinde üretilen etkileşimlere dayandığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, barışın sürdürülebilirliğinin fiziksel yatırımlardan ziyade, toplumsal kapasite, yerel müzakere gücü

¹ Bu makalenin hazırlanması sürecinde yazar, OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT’yi kullanmıştır. Kullanım sırasında mevcut olan standart ChatGPT modeli, yalnızca sınırlı düzeyde dil düzenlemesi yapmak, metnin açıklığını ve okunabilirliğini artırmak ve akademik ifadenin akıcılığını kontrol etmek amacıyla kullanılmıştır. Bu araç, makalenin kavramsal çerçevesini, bilimsel argümanlarını, analizini, yorumlarını, kaynaklarını veya sonuçlarını oluşturmak amacıyla kullanılmamıştır. Yazar, metnin tamamını gözden geçirmiş ve düzenlemiş olup yayının nihai içeriğine ilişkin tüm sorumluluğu üstlenmektedir.

* Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniv., Bozüyük Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret Bölümü, Eskişehir, Türkiye, onuragkaya@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3044-5978>

* Makale Geliş Tarihi / Article Received: 20.01.2026
Makale Kabul Tarihi / Article Accepted: 20.05.2026

ve kentlilerin kamusal özneleşme düzeyiyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Medellín örneği, kentsel şiddetin tamamen ortadan kalkmasından ziyade, farklı biçimler alarak yeniden düzenlendiğini ve yönetildiğini göstermektedir. Dolayısıyla, yerel sahiplenme, çatışmasızlık hâinden çok, şiddetin sınırlandırıldığı, müzakere edildiği ve kamusal denetime kısmen açıldığı bir yönetim pratiği olarak okunmalıdır. Bu durum, barışı statik bir son durum değil, kent mekânında sürekli yeniden üretilen kırılğan bir süreç olarak kavramsallaştırmayı gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Şiddet, Barış İnşası, Yerel Sahiplenme, Medellín, Sosyal Şehircilik.

ABSTRACT

This study reinterprets the concept of ‘local ownership’ through the case of Medellín, Colombia, in the context of transformations in urban violence.” In the city, social urbanism policies implemented after 2004 eroded the violence-based order established by paramilitary structures and reconfigured the spatial and social foundations of peace. The findings indicate that local ownership should be understood not as a technical principle of participation, but as a hybrid and relational process shaped by everyday practices, the reclamation of public space, and interactions at the institutional level. The Medellín experience further demonstrates that peace rests not solely on the reduction of violence, but also on the re-signification of space, negotiations among diverse actors, and interactions produced at the urban scale. From this perspective, the sustainability of peace is linked less to physical investment than to social capacity, local bargaining power, and the degree to which urban residents emerge as public subjects. In this context, the Medellín case reveals that urban violence has not been entirely eliminated, but rather reconfigured and governed through different forms. Accordingly, local ownership should be read not as a condition of conflict absence, but as a mode of governance in which violence is bounded, negotiated, and partially subjected to public oversight. This understanding requires conceptualizing peace not as a static end state, but as a fragile process continuously reproduced within urban space.

Keywords: Urban Violence, Peacebuilding, Local Ownership, Medellín, Social Urbanism.

GİRİŞ

Barış inşası, savaş veya toplumsal çatışma sonrasında ortaya çıkan kırılan düzenlerin onarılması ve yeniden yapılandırılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Ancak, bu sürecin başarısı, yalnızca uluslararası aktörlerin teknik müdahalelerine veya merkezî hükümetlerin reform kapasitesine bağlı değildir. Barışın inşası ve sürdürülebilirliği, toplumun kendi iç dinamiklerine ve yerel düzeyde gelişen inisiyatiflere dayanmaktadır. Bu noktada, özellikle, barış çalışmaları literatüründe öne çıkan “yerel sahiplenme” kavramı ve uygulamaları, barışın kalıcılığı için vazgeçilmez bir koşul hâline gelmiştir. Yerel sahiplenme, dış destekle yürütülen barış girişimlerinin; çatışmadan doğrudan etkilenen toplumlar tarafından benimsenmesi, yönlendirilmesi ve uzun vadede içselleştirilmesi anlamına gelmektedir. Bu kavram, barış inşası sürecinin yalnızca “teknik” değil, aynı zamanda “siyasal” bir müzakere alanı olduğunu hatırlatmaktadır. Çünkü, barışı inşa eden aktörler, aynı zamanda çatışmanın taraflarıdır; dolayısıyla barış, dışarıdan taşınan bir model değil, yerel düzeyde yeniden kurulan bir toplumsal sözleşmedir.

Kentsel şiddet, devlet kapasitesinin aşınmasıyla, yoksulluk, dışlanma ve eşitsizlikle birleştiğinde kent mekânını parçalanmış güvenlik bölgelerine dönüştürür. Bu durum, barış inşasının mekânsal boyutunu görünür kılmaktadır: barış, artık, yalnızca ulusal düzeyde değil, mahalle, sokak ve gündelik yaşam düzeyinde yeniden üretilen bir süreçtir. Yerel sahiplenme, bu noktada devreye girmektedir: söz konusu programların ve pratiklerin bütünlüğü; barışın soyut hedeflerini, toplulukların gündelik pratikleriyle buluşturan bir ara yüz oluşturur. Latin Amerika, 1980’lerden itibaren, kentsel şiddet olgusunun en yoğun biçimde gözlemlendiği bölgelerden biri olarak literatürde özel bir yer edinmiştir. Kolombiya, Brezilya, Meksika ve El Salvador gibi birçok Latin Amerika ülkesinde kent mekânı, yapısal eşitsizliklerin ve silahlı aktörlerin varlığıyla şekillenen karmaşık bir güvenlik coğrafyasına dönüşmüştür. Bu nedenle, bölge kentleri kentsel şiddet ile barış inşası arasındaki ilişkiyi anlamak için en görünür örnekleri ve deneyim alanlarını sunmaktadır.

Bu çalışma, “kentsel şiddetin yoğunlaştığı Medellín örneğinde, yerel sahiplenmeye dayalı inisiyatifler barış inşasının mekânsal ve toplumsal boyutlarını nasıl dönüştürmüştür?” araştırma sorusunu formüle etmekte ve buna yanıt aramaktadır. Bu bağlamda, çalışma, yerel sahiplenme kavramına, barış inşasının kentsel şiddet bağlamındaki görünümü üzerinden odaklanmaktadır. Klasik barış inşası literatürü, çoğunlukla, devletin zayıfladığı, ulusal kurumların çöktüğü veya iç savaşların ardından şekillenen kırsal alanlara yönelmiştir. Bununla birlikte,

kentler, son yirmi yılda barışın sınırdığı mekânlar olarak belirginleşmiştir. Bu nedenle, kentsel şiddet; barış çalışmalarında, artık, yalnızca bir güvenlik meselesi değil, toplumsal yeniden yapılanmanın temel eksenine oturmuştur. Bu makale, bu iki kavramın –kentsel şiddet ve yerel sahiplenme– kesişiminde yer alan Medellín örneğini ele almaktadır. 1990’lardan itibaren, dünyada şiddetin en yoğun olduğu şehirlerden biri olan Medellín, 2000’li yılların başında belediye ve sivil toplum öncülüğünde yürütülen sosyal ve mekânsal dönüşüm projeleriyle farklı bir model geliştirmiştir.² 1980’lerin ortalarında başlayan ve 2000’li yıllarda göreceli olarak görünürlüğü azalan kentsel şiddet süreci, bu tarihlerde inşa edilen barış ve kentsel yeniden yapılanma sayesinde 2013’te Medellín’in “En Yenilikçi Şehir” seçilmesiyle ve örnek olarak gösterilen bir kente dönüşmesiyle sonlanmıştır. Bu nedenle, çalışma 1980’lerden 2013’e kadar Medellín’deki kentsel şiddet ve yerel sahiplenme üzerinden inşa edilen barışa odaklanmaktadır.

Bu çalışma, yeni bir teori ileri sürmek veya geniş ölçekli ampirik veri sunmak iddiası taşımamaktadır. Bununla birlikte, Türkçe literatürde büyük ölçüde eksik kalan *kentsel şiddet–yerel sahiplenme* kesişimini Medellín örneği üzerinden kavramsal bir çerçeveye tartışmaya açarak özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Böylece, çalışma, barış inşası kavramının devlet-merkezli açıklamalarının ötesine geçerek, kent mekânındaki dönüşümün nasıl bir barış pratiğine evrilebileceğini görünür kılmak amaçlanmaktadır. Bu şekilde, Türkiye’de giderek belirginleşen ve Türkçe olarak yaygınlaşan barış çalışmaları alanına ve süregiden barış süreçlerine kavramsal düzeyde katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Çalışma, araştırma sorusuna uygun biçimde, metodolojik olarak Medellín örneğini kentsel şiddet ve yerel sahiplenme literatürü ışığında kavramsal bir analizle ele alan niteliksel bir değerlendirmeye dayanmaktadır. Analiz, ikincil kaynaklar, akademik çalışmalar ve mevcut saha araştırmalarının bulgularını karşılaştırmalı biçimde tartışarak barış inşasının mekânsal ve toplumsal boyutlarını görünür kılmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, makale dört ana bölümden oluşmaktadır: Çalışmada, ilk olarak kentsel şiddet kavramı açıklanmakta; ardından, yerel sahiplenme kavramının barış inşasındaki konumu ve eleştirileri değerlendirmektedir. Üçüncü bölümde Medellín örneğinin tarihsel arka planı ele alınmakta ve son bölümde ise ortaya konulan kavramsal çerçeve bağlamında analiz gerçekleştirilmektedir.

1. KENTSEL ŞİDDET: BARIŞIN KENT MEKÂNINDAKİ KIRILGANLIĞI

Kentsel şiddet (*urban violence*), kent yaşamına dışarıdan eklemlenen bir olay değil, kentleşmenin kendi dinamiklerinden doğan çok katmanlı bir olgudur.

² Medellín’in “mucize” olarak da adlandırılan bu dönüşüm süreci, Türkiye’de yapılan çalışmalara da konu olmuştur. Bkz. Töre ve Çağlayan, 2018.

Şiddet, kentsel ilişkilerin patolojik bir sonucu olarak değil, bizzat bu ilişkilerin kurulma biçimi olarak değerlendirilmelidir. Bu anlamda, kentsel şiddet yalnızca suç istatistikleriyle veya bireysel saldırı eylemleriyle açıklanamaz; bu durum, toplumsal eşitsizliklerin, mekânsal ayrışmanın ve siyasal dışlanmanın bir arada olması hâlinde ortaya çıkan bir süreçtir. Body-Gendrot (1995), kentsel şiddetin, kentlerin tarihsel olarak “tehlikeli alanlar” olarak temsiline dayandığını ve bu temsilin belirli toplumsal grupları sürekli olarak tehdit, korku ve kontrol imgeleriyle özdeşleştirdiğini vurgular. Şiddet, bu bağlamda yalnızca eylem değil, aynı zamanda bir söylem ve mekân üretim biçimidir.

Kentsel şiddetin tanımlanmasında temel ölçütlerden biri, bu olgunun ilişkisel niteliğidir. Moser (2004), şiddetin bireysel, kurumsal ve yapısal düzeylerde işlediğini belirterek, bu çoklu yapının kentteki iktidar ilişkilerini yeniden şekillendirdiğini ifade etmektedir. Bireysel şiddet, gündelik çatışmaları; kurumsal şiddet devletin veya piyasanın dışlayıcı politikalarını; yapısal şiddet ise eşitsizliklerin mekân üzerinden yeniden üretimini kapsar. Bu üç düzeyin sürekliliği, kentsel şiddetin kentleşme süreçlerine içkin bir olgu olduğunu göstermektedir.

Winton (2004), bu içkinliği açıklarken kentsel şiddeti, sosyoekonomik koşulların, kültürel kodların ve yönetim biçimlerinin kesişim noktasında tanımlamaktadır. Winton’a (2004: 178-179) göre şiddet, kentteki toplumsal düzenin yalnızca yıkımı değil, aynı zamanda düzenin yeniden kurulma biçimidir. Carrión ve Velasco (2018) da Latin Amerika şehirlerinden hareketle benzer bir sonuç ortaya koymaktadır: kent, şiddetin nedeni değil, sonucudur; çünkü, mekânsal ayrışma, güvencesizlik ve dışlanma biçimleri, kentin nasıl üretildiğini belirler. Yine, bu bağlamda Graham (2011: 102), çağdaş kentlerde güvenliğin kendisinin şiddet biçimlerine dönüştüğünü, fiziksel şiddetin azalmasına rağmen, kent özelinde yeni bir mekânsal şiddet rejiminin yaratıldığını vurgulamaktadır. Pavoni ve Tulumello (2018) ise kentsel şiddeti, “kent aracılığıyla üretilen” bir süreç olarak tanımlamaktadır. Buna göre şiddet, kentsel mekânın planlanması, düzenlenmesi ve yönetilmesi sırasında yeniden üretilir; bu nedenle kent, şiddetin sahnesi ve aynı zamanda failidir (Pavoni ve Tulumello, 2018: 63).

Sonuç olarak, kentsel şiddet, kentleşmenin toplumsal ve mekânsal sınırlarını belirleyen bir ilişkiler bütünüdür. Dolayısıyla, kentsel şiddet, nihayetinde ne yalnızca bireysel bir sapma ne de toplumsal düzensizliğin geçici bir tezahürüdür; aksine, modern kentselliğin süreklilik kazanan bir boyutu olarak, eşitsizliği, dışlanmayı ve kontrolü aynı anda üretmektedir. Bu nedenle, kentsel şiddeti anlamak, kentin nasıl üretildiğini, kimlerin bu üretimden dışlandığını ve güvenlik adı altında hangi yeni şiddet biçimlerinin meşrulaştırıldığını çözümlemekle mümkündür.

Kentsel şiddet kavramının, toplumsal düzeni tehdit eden olayların yalnızca suç veya politik ayaklanma olarak değil, kent yaşamının süregelen bir bileşeni olarak ele alınmaya başladığı 1960'lerden itibaren sosyal bilimlerin gündemine girdiği görülmektedir. Erken dönem çalışmalarda, kentsel şiddet, sanayileşme, hızlı göç ve sosyal eşitsizliklerin yarattığı “kentleşme krizi”nin doğal bir sonucu olarak görülmüştür. Bu yaklaşımı sistematik biçimde ele alan ilk isimlerden biri olan Lupsha'ya (1969: 275–277) göre kentsel şiddet, bireysel öfke patlamasından çok, “kolektif pazarlık” biçiminde işlev görmektedir: dışlanmış gruplar, şiddet eylemleriyle kaynak ve görünürlük talebinde bulunmaktaydı. Bu noktada, şiddet, bir isyan değil, bir müzakere aracı olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevenin toplumsal kökenini daha açık biçimde irdelleyen Body-Gendrot (1995), şehirlerin tarih boyunca tehlike, düzensizlik ve korku imgeleriyle temsil edildiğini, bu nedenle şiddetin uzun süre “kentsel olanın doğal özelliği” olarak kabul edildiğini vurgulamıştır. Bu yaklaşım, modern kentleri toplumsal çözülmenin mekânı ve kontrol edilmesi gereken alanlar olarak konumlandırmıştır. Bu bağlamda, şiddet, bireysel sapma değil, kentsel düzenin içsel gerilimlerinin dışavurumu olarak okunmuştur.

1980'lerden itibaren bu indirgemeci çerçeve eleştiriye açılmış; şiddet, kentleşme süreçleriyle iç içe geçen toplumsal bir üretim biçimi olarak görülmeye başlanmıştır. Winton (2004), kentsel şiddet tartışmalarının disiplinler arası bir kırılma yaşadığını, özellikle Latin Amerika literatüründe şiddetin, artık, “kentte olan bir olay” değil, kentin kendisini kuran eşitsizliklerin sonucu olarak kavrandığını belirtmektedir. Bu dönüşüm, suç ve düzensizlik odaklı açıklamalardan kentsel yönetim, kaynak dağılımı ve dışlanma süreçlerine yönelen bir paradigma değişikliğini ifade eder. Moser (2004) bu yeni yaklaşımı kurumsallaştırarak kentsel şiddeti, bireysel, kurumsal ve yapısal düzeylerin kesişiminde ele almıştır. Bu sınıflandırma, şiddeti yalnızca yıkıcı değil, aynı zamanda toplumsal ilişkileri düzenleyen bir araç olarak görmektedir. Bu çizgide, Carrión ve Velasco (2018) ise Latin Amerika şehirlerini inceleyerek, tarihsel bağlamda, şiddetin yalnızca ekonomik eşitsizliklerin değil, siyasal meşruiyet krizlerinin de ürünü olduğunu ortaya koymaktadır. Kent, bu bakışta artık, şiddetin sahnesi değil, şiddet aracılığıyla biçimlenen bir organizma olarak görülmektedir.

2000'lerin ikinci yarısından itibaren kentsel şiddetin, güvenlik ve yönetim kavramlarıyla yeniden tanımlandığı görülmektedir. Graham (2011), çağdaş kentlerin giderek “güvenlik üzerinden militarize edildiğini” belirterek şiddetin yalnızca fiziksel saldırılarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda mekânsal ve teknolojik denetim mekanizmaları aracılığıyla üretildiğini vurgular. Gözetim sistemleri, duvarlar ve “güvenlikli alanlar”, şiddeti bastırmaktan ziyade, yeniden dağıtan pratiklere dönüşmektedir. Bu dönüşümün uluslararası düzeydeki karşılığı Reid-Henry ve Sending'in (2014) “insancıllaştırma” olarak adlandırdığı süreçte

görüldür: şiddet, artık, politik bir sorun değil, yönetilmesi gereken bir insani kriz biçiminde kavramsallaştırılmaktadır. Auyero ve Berti (2015: 166-167), bu evrede, şiddetin gündelik yaşamla iç içe geçerek kentsel deneyimin maddi ve duygusal dokusunu dönüştürdüğünü belirtir. Bu yaklaşım, kentsel şiddetin, artık, olağandışı bir istisna olarak değil, kent yaşamını biçimlendiren bir düzen üretme mantığı olarak anlaşılması gerektiğini göstermektedir.

Bir olgu ve kavram olarak kentsel şiddetin tarihsel gelişimi birlikte ele alındığında, üç temel parametrenin belirleyici olduğu görülmektedir: (i) ilişkisellik, (ii) mekânsallık ve (iii) yapısallık. İlişkisellik, şiddetin bireyler arasındaki tekil eylemlerden ziyade, kentsel yaşamı kuran aktörler, kurumlar ve toplumsal yapılar arasındaki güç ilişkilerinde üretildiğini gösterir. Mekânsallık, şiddeti, yalnızca belirli bölgelerde “meydana gelen” bir olay değil, kentin üretim ve yeniden üretim biçimlerinin ayrılmaz bir boyutu olarak yorumlamaktadır. Yapısallık ise, şiddetin sürekliliğini onu doğuran toplumsal, ekonomik ve siyasal düzenin içinde arar. Bu üç parametre birlikte düşünüldüğünde, kentsel şiddet, artık, kente dışsal bir patoloji değil, kentselliği mümkün kılan bir kurucu dinamik olarak kavramsallaşmaktadır. Pavoni ve Tulumello’nun (2018) işaret ettiği gibi, şiddet, kentte somutlaşan bir olgu değil, kentsel olanın bizzat kendisini üreten bir ilişkidir; bu nedenle “barış”, ancak, mekânsal ve toplumsal adaletin geçici bir biçimi olarak var olabilir. Bu kavramsal hat, kentsel şiddetin, artık, kent yaşamını tehdit eden bir istisna değil, kentselliğin kendisini kuran bir süreç olarak kavrandığını göstermektedir.

Latin Amerika’da kentsel şiddet tartışmaları, modernleşme, iç göç ve hızla büyüyen kentleşme süreçlerinin yarattığı mekânsal ve toplumsal kırılmaları görünür kılan bir bağlamda gelişmiştir. Rotker ve diğerlerinin (2002) “korku yurttaşlığı” olarak tanımladığı bu durum, kamusal alanın eşitsizlik, görünmez şiddet ve güvencesizlikle iç içe geçtiği bir gündelik yaşam düzeni yaratmıştır. 1980’lerden itibaren askerî rejimlerin çözülmesi, demokratikleşme girişimleri ve neoliberal yeniden yapılanma politikaları, bu şiddeti daha da dönüştürmüş; ekonomik eşitsizliklerin derinleşmesi ve devletin sosyal politika kapasitesinin zayıflamasıyla birlikte, kent mekânı, yalnızca üretimin değil, aynı zamanda dışlanma ve belirsizliğin de üretim alanı hâline gelmiştir (Koonings ve Kruijt, 2007). Bu çerçevede kentsel şiddet, Latin Amerika örneğinde, kriminal eylemlerden çok, toplumsal kırılmalıkların ve siyasal meşruiyet krizlerinin gündelik hayattaki yansımaları olarak ortaya çıkmaktadır.

2000’li yıllarda bu olgu, “yapısal şiddet” (*structural violence*) ve “gündelik şiddet” (*everyday violence*) kavramlarıyla yeniden yorumlanmıştır (Kilansky ve Auyero, 2015). Bu yoruma göre şiddet, artık, olağandışı bir patlama değil, toplumsal ilişkilerin süreklilik kazanan dokusudur. Yoksulluk, dışlanma ve belirsizlik, kentsel yaşamın ritmini belirleyen bir gündelik şiddet rejimi

yaratmaktadır. Bu çerçevede, kentte barışın yokluğu, aslında düzenli işleyen şiddet biçimlerinin varlığı anlamına gelmektedir. Carrión ve Velasco (2018: 289-290), bu yaklaşımı daha ileriye taşıyarak, şiddetin belirli nedenlerden değil, toplumsal ilişkilerin yapısından doğduğunu vurgular. Buna göre, kentsel şiddet, bir sapma değil, toplumun kendini düzenleme biçimlerinden biridir; dolayısıyla bu olgu, yalnızca devlete veya suç örgütlerine atfedilen bir eylem değil, sosyal ve politik bir inşa sürecidir.

Bu noktada, Moncada (2016), Medellín üzerine yaptığı çalışmada, kentsel şiddeti yalnızca toplumsal eşitsizliklerin sonucu olarak değil, politik ekonomi ve mekânsal kontrol ilişkilerinin kesişiminde üretilen bir yönetim biçimi olarak yorumlamaktadır. Medellín örneğinde devlet; yerel elitler ve silahlı aktörler arasındaki pragmatik işbirlikleri, şiddeti azaltmak yerine onu yeni biçimlerde yeniden düzenlemiştir. Bu analiz, şiddetin bastırılarak ortadan kaldırılmadığını, tam aksine, yönetimsel bir araç olarak içselleştirildiğini ortaya koymaktadır. Buradan hareketle, Durán-Martínez (2018) de Medellín'i karşılaştırmalı olarak inceleyerek, şiddetin devlet, siyaset ve piyasa arasındaki ittifak ilişkileri yoluyla sürdüğünü göstermektedir. Şiddet, bu bağlamda yalnızca yasa dışı ekonomilerin bir tür yan ürünü değil, neoliberal kentleşmenin işleyiş mantığıdır.

Tüm bu unsurlara ek olarak, uyuşturucu trafiği Latin Amerika kentlerindeki şiddetin yalnızca bir kaynağı değil, onun niteliğini dönüştüren bir kuvvet hâline gelmiştir. 1980'lerden itibaren kokain ticaretinin yükselişiyle birlikte silahlı gruplar, Medellín'de, kent yoksullarının yaşadığı bölgelerde "mekânsal denetim" tesis ederek kentin şiddet coğrafyasını yeniden çizmiştir. Devletin, Medellín Karteli'ni dağıtma girişimleri silahlı aktörlerin kentin en yoksul bölgelerinde denetim kurmasına yol açmış ve cinayet sayılarının artmasına neden olmuştur (Moncada, 2016: 227-228). Bu durum, kentsel şiddetin yalnızca sosyoekonomik eşitsizliklerle değil, aynı zamanda yasa dışı ekonomilerin mekânsal mantığıyla da şekillendiğini göstermektedir. Benzer biçimde Durán-Martínez'in (2018) çalışması, uyuşturucu örgütlerinin şiddeti stratejik biçimde kullandığını; siyasal parçalanmanın ve devletle kurulan ittifak veya çatışma biçimlerinin, şiddetin görünürlüğünü ve yoğunluğunu belirlediğini ortaya koymaktadır. Durán-Martínez'e (2018: 6-9) göre suç örgütleri, devletin tepkilerine göre şiddetin dozunu ve kamusal görünürlüğünü ayarlamaktadır; bu nedenle, yüksek profilli şiddetin azalması, örgüt gücünün zayıfladığı anlamına gelmemektedir. Böylece, uyuşturucu trafiği, yalnızca ekonomik bir şebeke değil, aynı zamanda devlet otoritesiyle sürekli pazarlık hâlinde olan siyasal bir şiddet rejimine dönüşmektedir (García-Ponce, 2025). Nitekim, genelde Latin Amerika'da ve özelde Medellín'de organize suç ve özellikle uyuşturucu trafiği, kentsel şiddeti yalnızca yoğunlaştırmakla kalmamış, biçimini de dönüştürmüştür: şiddet, artık, devletin

yokluğunda değil, devletle iç içe geçmiş pazarlıklar aracılığıyla üretilen bir yönetim teknolojisine dönüşmüştür.

Latin Amerika’da kentsel şiddetin tarihsel ve toplumsal kökenlerine dair bu birikim, barış inşası ve yerel sahiplenme tartışmalarına geçişi kaçınılmaz kılmaktadır. Bölgedeki deneyimler, barışın yalnızca çatışmasızlık anlamına gelmediğini; kentsel yaşamın nasıl örgütlendiği, kimlerin kamusal alana erişebildiği ve bu alanın kimler tarafından sahiplenildiğiyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermiştir. Kentsel şiddet, kamusal alanı parçalamakla kalmamış, aynı zamanda yerel düzeyde dayanışma, topluluk inisiyatifi ve katılımcı yönetim biçimlerini de teşvik etmiştir. Bu nedenle, Latin Amerika bağlamında barış inşası, siyasal bir mutabakatın ötesinde, kent mekânının yeniden sahiplenilmesi anlamına gelir. “Yerel sahiplenme” burada, dışsal müdahalelerden bağımsız olarak, toplulukların kendi yaşam alanlarını koruma, dönüştürme ve barışın sürdürülebilirliğine aktif biçimde katılma kapasitesini ifade eder.

Bu çerçevede Medellín, kentsel şiddetin dönüştürülmesi ve barışın yerel düzeyde inşası açısından istisnai bir örnektir. 1990’larda dünyanın en tehlikeli şehirlerinden biri olarak anılan Medellín, 2000’li yıllarda yürütülen sosyal kentsel dönüşüm projeleriyle güvenlik, mekân ve toplumsal katılım arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlamıştır. Ancak, bu dönüşüm, şiddetin ortadan kalktığı bir başarı hikâyesinden ziyade, barışın ne kadar kırılğan, müzakere edilebilir ve sürekli yeniden üretilen bir süreç olduğunu gösteren bir örnek zemin işlevi görmüştür. Bu çalışmada, Medellín’in seçilme nedeni de söz konusu kentin, kentsel şiddet ile barış inşasının birbirini dışlayan değil, birbirini tanımlayan süreçler olduğunu açık biçimde ortaya koymasıdır. Medellín örneği, yerel sahiplenmenin barışın ön koşulu değil, onun sürekliliğini sağlayan toplumsal dinamik olduğunu gösteren özgün deneyimdir. Bir sonraki bölümde bu kavramsal bağlam, “yerel sahiplenme”nin barışın meşruiyetini nasıl inşa ettiği sorusu üzerinden ayrıntılandırılacaktır.

2. YEREL SAHİPLENME: BARIŞIN MEŞRUIYET ZEMİNİ

Barış inşası tartışmalarında “yerel sahiplenme” (*local ownership*) kavramı, özellikle 2000’li yılların başından itibaren, uluslararası müdahalelerin meşruiyeti ve kalıcılığı konusundaki tartışmaların merkezine yerleşmiştir. Başlangıçta, kalkınma ve iyi yönetim literatürünün bir unsuru olarak görülen bu kavram, zamanla barış inşasının etik, politik ve operasyonel temellerinden biri hâline gelmiştir (Donais, 2012: 4-7). Ancak, kavramın artan popüleritesi, anlamının da giderek çoğullaşmasına yol açmıştır. “Kimin sahipliği?”, “neyin sahipliği?” ve “nasıl bir sahiplik?” soruları, kavramın tanımından çok, uygulamada yarattığı gerilimleri görünür kılmaktadır.

Yerel sahiplenme, en basit tanımıyla, barışın dışarıdan ithal edilen bir proje değil, çatışmadan doğrudan etkilenen toplumlar tarafından geliştirilen, benimsenen ve sürdürülen bir süreç olması gerektiği fikrini ifade eder (OECD, 2005). Bu yaklaşım, barışı teknik bir yeniden yapılanma değil, toplumsal bir müzakere süreci olarak ele alır. “Çatışmaların çözümünde yerelden geliştirilen yaklaşımlar ve ortaklıkların yerel düzeyde yönlendirilmesi” vurgusu (Reich, 2006: 3), kavramın özünü açık biçimde ortaya koymaktadır: sürdürülebilir barış, ancak, içeriden üretilen çözümlerle mümkündür.

Yerel sahiplenme, 1990’ların sonunda Birleşmiş Milletler ve uluslararası kalkınma kurumlarının barış inşası politikalarında ortaya çıkan bir yönelimdir. Küresel olarak tek bir reçete sunma iddiasındaki bu tür bir yönelim, kaçınılmaz olarak “tepeden inme” ve “ithal”cilik eleştirilerini de beraberinde getirmiştir. Paris (2004), bu dönemi “liberal barış ortodoksluğu” olarak adlandırmaktadır. Paris’e (2004: 45-46) göre uluslararası toplum, savaş sonrası toplumlarda liberal demokrasiyi ve piyasa ekonomisini tesis etmeyi hedeflemiş; bu da barışın dış aktörler tarafından yukarıdan aşağıya inşa edilmesine yol açmıştır. Ancak, kısa sürede bu modelin meşruiyet sorunu somutlaşmıştır. Dış uzmanlar tarafından planlanan barış projeleri, yerel aktörlerde bir “yeni vesayet” algısı yaratmış; barış, toplumun değil, kurumların projesine dönüşmüştür (Chandler, 2006: 100-102). Bu bağlamda yerel sahiplenme kavramı, etik bir düzeltme aracı ve meşruiyet üretme stratejisi olarak ortaya çıkmıştır.

Normatif düzeyde yerel sahiplenme kavramı, beş temel ilkede somutlaşmaktadır: katılım (*participation*), kapsayıcılık (*inclusion*), güçlendirme (*empowerment*), kültürel duyarlılık (*cultural sensitivity*) ve adalet/eşitlik (*equity*) (OECD, 2005; Reich, 2006).

- *Katılım*, barış inşasının masa başı müzakerelere değil, toplumun tüm kesimlerinin süreçte aktif biçimde yer almasına dayanır.
- *Kapsayıcılık*, barışın yalnızca siyasi elitlerin uzlaşmasıyla değil, kadınlar, gençler ve dezavantajlı grupların katılımıyla kalıcı hâle gelebileceğini savunur.
- *Güçlendirme*, yerel aktörlerin dış yardıma bağımlı olmadan kendi inisiyatiflerini geliştirebilmesi anlamına gelir.
- *Kültürel duyarlılık*, barış politikalarının yerel normlar ve değerlerle uyumlu olması gerektiğini vurgular.
- *Eşitlik* ise, barışın yalnızca sessizlik değil, adaletin yeniden tesisi olduğu fikrini hatırlatır.

Bu beş ilke, yerel sahiplenmeyi teknik bir araçtan çıkarıp, barış inşasının etik zeminine dönüştürür. Donais (2012: 45) bu durumu “barışın sosyal sözleşmesi” olarak tanımlamaktadır. Bu anlayışa göre, barış, dışarıdan empoze edilmez; içeriden müzakere edilir.

Bunlarla birlikte, yerel sahiplenme kavramının normatif gücü, aynı zamanda kavramsal olarak ve pratikte onun en kırılgan yönüdür. Pouligny (2005), barış operasyonlarının, çoğu zaman yerel sahiplenmeyi yalnızca retorik düzeyde benimsediğine dikkat çekmektedir. Uluslararası aktörler, “yerel”i genellikle kendi politik çerçevelerine uyum sağlayan küçük sivil toplum ağlarıyla sınırlandırmıştır (Pouligny, 2005: 497-499). Bu durum, kavramı bir tür yerelleşmiş vesayet biçimine dönüştürmektedir. Kappler (2014) ise yerel sahiplenmeyi statik bir durum değil, sürekli müzakere edilen bir ilişki olarak tanımlamaktadır. Kappler’in (2014: 4-6) ifadesiyle yerel ve uluslararası aktörler arasındaki sınır geçirgendir; taraflar, birbirinin söylemini ve stratejisini dönüştürürler. Bu nedenle barış inşası, dikotomik “dış-ıç” karşıtlığından ziyade melez bir alanda gerçekleşir. Collins ve Thiessen (2020: 232) bu etkileşimi daha ileri taşıyarak yerel sahiplenmeyi bir “meta-çatışma” olarak adlandırmıştır: uluslararası kurumlar “yerel” tanımını kontrol etmek isterken, yerel aktörler de bu tanımları kendi çıkarları doğrultusunda yeniden kurarlar. Böylece, yerel sahiplenme, barışın “kimin barışı” olduğuna dair siyasal bir müzakere alanına dönüşmektedir. Nitekim, yerel sahiplenme, her zaman eşitsiz bir müzakere alanıdır. Dış aktörler açısından sahiplenme, müdahalenin meşruiyetini artırmanın aracıdır; yerel aktörler açısından ise, kaynaklara erişim ve karar süreçlerinde söz sahibi olmanın yoludur. Ancak, bu karşılıklı bağımlılık, süreci zorunlu ve kırılgan kılmaktadır.

Tüm bu noktalar bir arada ele alındığında, yerel sahiplenmenin, geniş kabul gören, ancak, tanımları üzerinde uzlaşamayan bir kavram olduğu netleşmektedir. Bu nedenle, yerel sahiplenmeyi tamamlanacak bir görevden ziyade, sürdürülecek bir müzakere olarak görmek daha işlevseldir (Collins ve Thiessen, 2020). Barış, farklı aktörlerin çıkar, norm ve beklentilerinin kesiştiği bir alanda sürekli yeniden üretilir. Bu perspektif, yerel sahiplenmenin ölçülmesi konusundaki belirsizliği de açıklamaktadır: katılım, yalnızca resmî temsille sınırlı değildir; mahalle düzeyinde yürütülen barış girişimleri, kadın ve gençlik ağları veya sivil dayanışma pratikleri de bu kapsamda yer alır (Mac Ginty, 2010: 403-404). Bu nedenle yerel sahiplenme, yalnızca bir politika ilkesi değil, gündelik barış pratiklerinin tanınması anlamına gelir.

Yerel sahiplenme söylemi, barış inşasının etik zeminini güçlendirse de meşruiyet üretiminde çelişkiler taşımaktadır. Bu bağlamda, yerel sahiplenme, gündelik egemenlik pratikleri üzerinden, yalnızca yukarıdan kurulan bir yönetim biçimi değil, her gün yeniden müzakere edilen bir iktidar ilişkisidir (De Carvalho vd., 2018). Yerel aktörler, uluslararası normları yeniden yorumlar; böylece,

barışın anlamı da dönüşür. Nitekim, yerel sahiplenme iki zıt eğilim taşımaktadır. Bunlardan ilki, barışın, meşruiyet üretmesidir; yani, özetle, barışın yerel olarak sahiplenilmesi, dış müdahaleleri yumuşatır, toplumsal onay kazandırır. İkinci olarak, barışın inşa ve tesisi, direnç üretmektedir; yani, sürecin kendisi, dış müdahalenin sınırlarını çizer, yerel aktörlere müzakere gücü kazandırır.

Barış inşası ve barışın sürdürülebilirliği, bu iki eğilim arasındaki dengenin kurulmasına bağlıdır. Yerel sahiplenme, yalnızca meşruiyet sağlamak için araçsallaştırıldığında yüzeyselleşir; salt biçimde direniş biçimine dönüştüğünde ise süreç tıkanır. Bu nedenle kavram, barışın meşruiyet zemini olarak okunmalıdır. Meşruiyet, dış aktörlerin onayından değil, toplumun kendi içinde barış fikrini anlamlı bulmasından ve bunu gerçekten uygulamasından doğmaktadır. Barışın kalıcılığı, teknik reformların başarısından çok, bu reformlara yüklenen yerel anlamlarla ilgilidir. Yerel sahiplenme, barış inşası literatüründe etik bir zorunluluk ve pratik bir gereklilik olarak kalmaya devam etmektedir. Çünkü, çatışma sonrası toplumlarda asıl soru, barışın nasıl kurulacağı değil, “kimin barışı” olduğudur (Richmond, 2005: 104-108).

Son olarak, yerel sahiplenme kapsamında önemli olan, barış inşasının dışarıdan taşınamayacağının farkında olunması ve barışın bizzat orada yaşayanlar tarafından benimsenmesi, yerel normlara ve ihtiyaçlara uygun politikaların geliştirilip uygulanmasıyla kurulabileceğinin savunulmasıdır. Kalıcı barışın ölçüsü, dış aktörlerin planlarının doğruluğunda değil, toplumun kendi değerleriyle ürettiği çözümlerde yatmaktadır (von Billerbeck, 2015: 301-310). Bu nedenle yerel sahiplenme, dışarıdan dayatılan reformlara katılım anlamında edilgin bir onay değil, sürecin yönünü ve içeriğini belirleyen etkin bir özneleşme biçimidir (Reich, 2006: 9). Yerel aktörler, barışın mimarı ve uygulayıcısı olarak, karar alma mekanizmalarına dâhil oldukça süreç meşruiyet kazanırlar. Böylece barış, ithal bir proje olmaktan çıkar, toplumun kendi siyasal, kültürel ve etik dokusundan beslenen bir düzen hâlini alır. Ortaya çıkan barış inşası politikalarının uygulanabilmesi için de yerel kurumların, kültürün ve sivil toplumun kapasitesinin artırılması kilit rol oynar ve yerel sahiplenmenin en önemli aşamalarından birini oluşturur (Barakat ve Zyck, 2009).

Bu noktada, sivil toplumun rolü, yerel sahiplenmenin taşıyıcısı ve dengeleyici gücü olarak belirir. Sivil toplum örgütleri, mahalle birlikleri, dini topluluklar, kadın ve gençlik ağları, ticaret odaları ve aynı zamanda yerel yatırımcılar, dış aktörlerle toplum arasındaki mesafeyi kapatarak barış politikalarının yerelle uyumlu hâle gelmesini sağlar. Aynı zamanda, devletin ve uluslararası kurumların hesap verebilirliğini artırır, yerel düzeyde adalet, güvenlik ve eşitlik taleplerini görünür kılarlar (Richmond, 2007). Bu ara katman, barışın yalnızca kurumsal bir proje değil, toplumsal bir sözleşme olarak kök salmasına imkân verir. Dolayısıyla, barışın kalıcılığı, sivil toplumun yerel normları kurumsal

dile tercüme edebilme ve halkın sürece gerçek anlamda sahip çıkmasını sağlayabilme kapasitesine bağlıdır (Barakat ve Zyck, 2009).

Sonuç olarak, yerel sahiplenme, dışarıdan getirilen bir hedef değil, içeriden yeniden tanımlanan bir ilişkidir. Barışın kalıcılığı, yalnızca kaynaklara değil, anlamlara; yalnızca kurumlara değil, gündelik dayanışmalara dayanır. Medellín deneyimi, bu ilişkisel barış anlayışının mümkün olduğunu gösteren güçlü bir örnektir. Bir sonraki bölümde, Medellín örneği, çizilen kavramsal çerçeve ve tarihsel süreç bir arada ele alınarak detaylı biçimde analiz edilecektir.

3. MEDELLÍN ÖRNEĞİ: KENTSEL ŞİDDETEN YEREL SAHİPLENME VE BARIŞ MİMARİSİNE

Kolombiya, dünya üzerinde iç savaşın en uzun süredir devam ettiği ve şiddetten en çok etkilenen ülkelerden biridir. Çok genel bir okumayla, 1948’de başlayan ve 1958’e dek süren *La Violencia* (Şiddet Dönemi) olarak anılan süreç, 1964’te *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia* (FARC – Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri) ve Ejercito de Liberación Nacional’ın (ELN – Ulusal Kurtuluş Ordusu) kurulmasıyla bugün dahi süren bir iç savaşa evrilmiştir (Ağkaya, 2024). Kırsal bölgelerde başlayan ve yoğunluğu artan iç savaşın sonucu olarak, Kolombiya’da, ülkenin başkenti Bogotá ve Antioquia Eyaleti’nin başkenti konumundaki Medellín şehirleri, sosyoekonomik katmanların çok belirginleştiği eşitsizliklerle beraber kentleşmenin en hızlı büyüdüğü iki yerleşim alanına dönüşmüştür (Marzi ve Pain, 2025: 18). Medellín, 1980’lerin ortasından itibaren küresel şiddetin en yoğun gözlemlendiği kentlerin başında gelmiştir. Şehir, 1991’de her 100 bin kişi başına 381 cinayet oranıyla dünyanın en ölümcül kentlerinden birine dönüşmüş; bu oran 2002’ye gelindiğinde dahi hâlâ yüz bin başına 185 gibi aşırı bir bilanço ortaya çıkarmıştır (Maclean, 2015: 17). Bu bağlamda, çalışmanın bu bölümünde, önce, Medellín’de süregiden kentsel şiddetin tarihsel arka planına ve yapısal köklerine, daha sonra, barışın inşası ve yerel sahiplenmenin rolü ekseninde “mucize” olarak adlandırılan sürece dair analiz sunulmaktadır.

Tarihsel Arka Plan ve Kentsel Şiddetin Yapısal Kökeni

Medellín’de süren şiddetin yapısal kökeninin, makro bir yaklaşımla; kırsal çatışmadan kent yoksulluğuna zorunlu göç, barınma krizi ve devletin güvenlik boşluğunun paramiliter veya narkotik ağlarca doldurulmasına dayandığı kabul edilmektedir (Baird, 2017; Ağkaya, 2024).

1980’lerin ortasında Medellín’deki şiddet rejimi, yalnızca şehir içi suç örgütlerinin değil, aynı zamanda ulusal ölçekte süren iç savaşın ve hızla genişleyen küresel uyuşturucu ekonomisinin kesişiminde şekillenmiştir. Büyük ölçüde, Pablo Escobar adlı yasadışı madde kaçakçısının yönettiği ve “Medellín Karteli” olarak

anılan yapı, devlete ait işlevlerin büyük bir kısmını fiilen üstlenerek kentin en yoksul bölgelerinde bir tür gayriresmî iktidar kurmuştur (Barrios Rodríguez, 2019: 22).³ Bu yapı, kırsal bölgelerdeki FARC ve ELN gibi gerilla hareketleriyle çatışmaların yoğunlaştığı dönemde kitlesel iç göçü tetiklemiştir; *Comuna 13*, Moravia ve Altavista gibi mahalleler bir anda kırsal şiddetten kaçanların ve kartelin oluşturduğu yeni otorite düzeninin hâkimiyet alanlarına dönüşmüştür (Dolan, 2018; Alzate-Zuluaga ve Jiménez-García, 2020; Hayes-Conroy vd., 2020).

1993'te Escobar'ın öldürülmesi ve şehirde uyuşturucu trafiği şebekelerinin etkisinin azalmasının akabinde, şiddetin sona ermesinden ziyade, kentte oluşan güç boşluğu, paramiliter ağların yükselişini kolaylaştırmıştır. Medellín Karteli'nin çökmesinden bir süre sonra ise 2002 yılında gerçekleştirilen *Operación Orión*'un akabinde paramiliter yapılar iktidar kapasitelerini arttırmıştır. Bu operasyon, devletin Medellín'in güvenlik riski en yüksek olan mahallesi *Comuna 13*'ü yeniden kontrol altına alma girişimi olarak sunulsa da gerçek dinamikler paramiliter grupların lehine işlemiştir (Maclean, 2015: 82-83; Barrios Rodríguez, 2019: 94-95). Bu süreçte, kent yoksullarının yaşadığı bölgelerde, *Autodefensas Unidas de Colombia* (AUC – Kolombiya Birleşik Öz Savunma Kuvvetleri)⁴'ye bağlı *Bloque Cacique Nutibara* (BCN) ve akabinde *Oficina de Envigado* gibi paramiliter yapılar *de facto* otoritelere dönüşmüştür (Saravia ve Olaya, 2011: 208-210; GMH, 2013: 182-183). İspanyolca'da saygı içeren “Don” hitabıyla anılan Diego “Don Berna” Murillo'nun kontrolü altındaki bu gruplar, kentte uyuşturucu pazarının parçalanmasını önlemek, rakip ağları tasfiye etmek ve yerel ekonomik faaliyetleri kontrol altına almak amacıyla, şehrin batı koridorunda ve stratejik mahallelerde sistematik bir mekânsal konsolidasyon süreci yürütmüştür (Doyle, 2024: 53-55).

2002'den sonra, Medellín'de oluşan bu yeni güvenlik düzeni, 2005'te, temelinde AUC'un demobilizasyonun yer aldığı silah bırakma süreciyle farklı bir aşamaya evrilmiştir. Bu tarihlerde Don Berna'nın teslim olması, kentte paramiliter şiddetin bitmesine yönelik siyasi bir mesaj üretse de sahadaki dinamikler bu anlatıyla örtüşmemiştir. BCN'nin demobilizasyonu silahlı grupları tasfiye

³ Pablo Escobar'ın kendi tanınırlılığını arttırmak için attığı adımlar arasında, kenar mahallelerde devasa spor tesisleri ve bir doğal afetin mağdurlarına teslim edilmek üzere bir mahalledeki toplu konut inşaatını üstlenmek de vardı. O kadar ki, Escobar'ın 130 evin yapımını finanse ettiği ve kartelin diğer üyeleri arasında topladığı parayla 300 ev daha yaptırdığı düşünülmektedir. Sonrasında, Escobar, bu projeye “*Medellín sin Tugurios*” (Gecekonduşuz Medellín) adını vermiş ve ölümünden sonra, mahalle “*Barrio Pablo Escobar*” (Pablo Escobar Mahallesi) olarak anılmıştır (Perea-Restrepo, 2020: 108).

⁴ Kolombiya'daki sağcı paramiliter yapılanmaların ulusal ölçekte birleşmesiyle 1997'de kurulan *Autodefensas Unidas de Colombia* (AUC), Medellín'in şiddet coğrafyasının yeniden şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. AUC başlangıçta FARC ve ELN gibi sol gerilla hareketlerine karşı kırsal bölgelerde “öz savunma” mantığıyla örgütlenmiş olsa da 1990'ların sonuna doğru finansman modelinin dönüşmesi ve uyuşturucu ekonomisinin büyümesiyle birlikte şehir merkezlerine doğru genişlemiştir (Doyle, 2024: 53-54).

etmekten ziyade, Don Berna'nın kontrolündeki *Oficina de Envigado*'nun yerel düzeyde ekonomik, sosyal ve güvenlik ilişkilerini yeniden örgütleyerek varlığını sürdürmesini sağlamıştır (Saravia ve Olaya; 2011; Doyle, 2024: 57). Bu dönemde *Oficina*, gündelik yaşamı düzenleyen görünmez denetim tekniklerine yönelmiş; mahallelerde haraç, uyuşturucu dağıtımı, ulaşım ve ticaret üzerindeki gayriresmî otoritesini güçlendirmiştir (Rozema, 2008: 439-440; Doyle, 2024: 36). Dolayısıyla, Medellín'de, görünürdeki demobilizasyon, klasik bir silah bırakma ve entegrasyon programından ziyade, kentsel yeniden ölçekleme sürecine karşılık gelmiş; şiddet kapasitesinin azaltılmasından çok, şiddetin yeni bir yönetim formuyla yeniden düzenlenmesini mümkün kılmıştır. Medellín'de barışın yüzeysel istikrarının arka planında işleyen bu gölge yapı, somut biçimde, 2000'lerin ortasında kentin siyasal ekonomisinin belirleyici aktörlerinden birine dönüşmüştür (Rozema, 2008: 442).

2008'de, Don Berna'nın yargılanmak üzere ABD'ye teslim edilmesi, Medellín'deki şiddet yoğunluğu bağlamında yeni bir çözülme yaratmıştır. Bu tarihten sonra, *Oficina de Envigado*'nun yıllardır sürdürdüğü yekpare yapı dağılmış ve bu kriminal örgüt, birbirinden bağımsız hareket eden çok sayıda fraksiyona ayrılmıştır (Rozema 2008: 449). Bu parçalanmayla birlikte şiddet, tek merkezli bir örgütlenme yapısından çıkarak "*combos*" adı verilen mahalle içi gruplar ve küçük ölçekli uyuşturucu dağıtıcıları arasında yayılmıştır (Morales, 2015: 42-45; Doyle, 2024: 51-52). Bu dönemde haraç, koruma ve gündelik denetim pratikleri, örgütlü olmaktan uzak, birer çete görüntüsü veren bu aktörlerin eline geçmiştir. Böylece 2000'lerin ikinci yarısında Medellín'de ortaya çıkan güvenlik rejimi, merkezî bir şiddet tekelinin zayıflamasından çok, şiddetin mikro-ölçekli yapılara dağılmasıyla karakterize olmuş; kent içi düzen tek bir güç odağı tarafından değil, birbiriyle rekabet eden çoklu mikro-yapılar tarafından belirlenmiştir (Doyle, 2024: 36).

2010'lara gelindiğinde Medellín'de şiddetin görünürlüğünün azalması, kentte kurulmuş olan zorlayıcı düzenin ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir. Bu dönemde kriminal iktidar düzeni genişlemiş; örgütlü şiddet ekonomik bir hizmet biçimine dönüşerek kentin farklı bölgelerinde kurumsallaşmıştır. *Combos* kontrolündeki tehdit, haraç ve güvenlik uygulamalarının sürekliliği, 2008'den sonra, Medellín'de göreceli, ancak, istikrarlı bir düzen kurmuştur (Bedoya, 2017; Franz, 2018). Tüm bunlarla birlikte, 2004'ten itibaren dikkate değer olan durum ise, göreceli de olsa azalan veya aslında, kamusal görünürlüğü azalan şiddet ortamında, Medellín'de barış inşası ve tesisini mümkün kılacak bir konjonktürün ortaya çıkmış olmasıdır.

Barışın Mekânsal İnşası, "Medellín Mucizesi" ve Yerel Sahiplenme

2004 yılı Medellín'in barış inşasında yalnızca yönetim değişikliğini değil, şiddetin kent üzerinde ürettiği yapısal baskının farklı bir siyasal programla karşılandığı bir eşiği temsil etmektedir. Paramiliter ağların yükselişi ve devletin

kesintili kapasitesi nedeniyle dağılmış girişimlerin aksine, 2004 sonrasında ortaya çıkan dönüşüm, kentte ilk kez tutarlı bir kurumsal çerçeve yaratmıştır. Sergio Fajardo (2004-2008) ve Alonso Salazar'ın (2008-2012) belediye başkanı oldukları dönemlerde, Medellín'de uygulanan yeni politik model, silahlı aktörlerin geçici düzen üretiminden farklı olarak, kenti, sosyal yatırımlar, altyapı projeleri ve katılım mekanizmaları üzerinden yeniden kurmuştur (Barrios Rodríguez, 2019: 97, 163). Nitekim, kentin dönüşümüyle ortaya çıkan bu çerçeve bir güvenlik müdahalesinin devamı değil, barışın günlük yaşamda görünür kılınmasını hedefleyen bir kamusal program niteliği taşımıştır.

Önce, aslında bir akademisyen olan Fajardo'nun, daha sonra, asıl mesleği gazetecilik ve yazarlık olan ve kentteki şiddet sorununu çok iyi tanıyan Salazar'ın belediye başkanı olarak seçilmeleri de Medellín'in dönüşüme ve bilhassa vatandaşların kalıcı barışa olan ihtiyacını ve isteklerini ortaya koyan gelişmelerdir. Bu eşikte, yerel yönetimin barışa yaklaşımı da değişmiştir: Şiddeti yalnızca bastırılacak bir güvenlik sorunu değil, siyasal ve mekânsal eşitsizliklerin sonucu olarak tanımlayan yaklaşım, mahalleleri merkeze bağlayan yatırımlarla kendini somutlaştırmıştır. Kentsel çeperi, kente entegre eden uygulamalar —özellikle dışlanmış bölgeleri merkeze bağlayan *Metrocable* hattı ve kütüphane-parklardan oluşan kamu altyapısı— barışın mekânsal temelde yeniden örgütlenmesini mümkün kılmıştır (Maclean, 2015: 47-51). Fajardo, "*Medellín la más educada*" (daha eğitilmiş Medellín) sloganı altında barış inşasını mimari ve eğitim temelli bir programa dönüştürmüştür. *Urbanismo Social* (Sosyal Şehircilik) adı verilen yaklaşım, mimarinin kamusal aidiyet ve güven duygusunu yeniden üretme gücüne dayanmıştır (Dolan, 2018: 108–109). *Bibliotecas Públicas* (Halk Kütüphaneleri)⁵, *Metrocable* (teleferik), *Parques Educativos* (Eğiten Parklar) ve *Casa de la Memoria* (Hafıza Evi) gibi projeler, barışın mekânsal sembollerine dönüşmüştür. Bu yapılar, özünde, iletişim, tolerans ve ortaklaşa öğrenme mekânları olarak tasarlanmıştır (Dolan, 2018: 122–123). Bu yatırımlar yalnızca mekân üretmemiş; kamusal alanın şiddet sonrası yeniden tanımlanmasını sağlayan bir toplumsal temas zemini yaratmıştır. Aynı dönemde, siyasal katılımın ölçeği de genişlemiştir. Belediyenin başlattığı yeni yönetim düzeni, mahalle bütçelemesi, sosyal programlara topluluk katılımı ve altyapı projelerinde yerel örgütlerin dahil edilmesiyle kurumsallaşmıştır (Moncada, 2016: 2).

⁵ Medellín'de uygulanan Parque Biblioteca (Library Park) modeli, 2000'li yılların ortasında (özellikle 2004–2007 dönemi) kentsel dönüşüm stratejisinin bir parçası olarak hayata geçirilmiş olup, düşük insani gelişmişlik düzeyine sahip ve dezavantajlı mahallelerde konumlandırılmıştır. Bu model, geleneksel halk kütüphanesi anlayışını aşarak araştırma, eğitim, sosyalleşme, kültürel etkinlikler ve rekreasyonu bir araya getiren çok işlevli kamusal mekânlar olarak tasarlanmıştır; sosyal eşitsizlikleri azaltmayı, kamusal alanı yeniden üretmeyi ve toplumsal bütünleşmeyi güçlendirmeyi amaçlayan stratejik bir kentsel müdahale niteliği taşımaktadır (Granda ve Machin-Mastromatteo, 2018).

Salazar döneminde ise kültürel ve sosyal politikalar, güvenlik göstergelerinin izlenmesini sağlayan bilgi sistemleri, topluluk destekli polislik ve kamusal alanın yeniden düzenlenmesine yönelik yatırımlarla kurumsallaşmıştır (María Sierra, 2025). Bu dönemde, adalet ve yolsuzlukla mücadele önceliği ise yönetimin siyasal karakterini belirlemiştir (Maclean, 2015: 115-116; Barrios Rodríguez, 2019: 98). Salazar döneminin, dönüşüme yönelik en belirgin icraatlarından biri ise, kentte bilgi ekonomisini kurumsallaştırmayı hedefleyen ve bunu yaparken de bilim, teknoloji ve inovasyonu desteklemek için belediyenin doğrudan kaynak sağladığı “*Ruta N*”nin kurulması olmuş; 2012’de açılan kompleks, Medellín’in inovasyon odaklı dönüşümünün mekânsal odağı hâline gelmiştir (Franz, 2017: 67; Arenas vd., 2020). Yine bu dönemde, katılım mekanizmalarının genişlemesi de mahalle ölçeğinden büyük altyapı projelerine uzanan çok katmanlı bir yönetim yapısının yerleşmesini mümkün kılmıştır (Moncada, 2016: 100).

Sosyal şehircilik müdahalelerinin, paramiliter gölge düzenini aşındırmasındaki asıl belirleyici etki, devlet varlığının sadece mekânsal olarak belirginleşmesi değil, mahallelerin kamusal alana yeniden ortaklaşa sahip olabildiğini mümkün kılan toplumsal bir zemin yaratmasıdır. Paramiliter yapılar uzun süre kentsel çeperdeki kapalı topoğrafya ve kamusal hizmetlerin yokluğu üzerinden bir tür zorlayıcı düzen inşa etmiş; mahalle sakinlerinin gündelik hareketliliğini ve kamusal alana erişimini baskılayarak toplulukların siyasal özneleşme kapasitesini sınırlamıştır. *Metrocable*, kütüphane-parklar ve eğitim alanları gibi yeni altyapılar ise bu kontrol mekanizmalarını teknik olarak zayıflatmaktan fazlasını yapmıştır; bu yatırımlar, mahalle sakinlerinin kente erişimini kolaylaştırarak dışlanmış bölgeleri birbirine bağlamış, kamusal alanın kriminal düzenin gölgesinden çıkarak yeniden topluluk kullanımına açılmasını sağlamıştır. Bu süreç, yalnızca fiziksel mekânın dönüşümü değil, aynı zamanda mahallelerin kendi kamusal alanlarına dair hak iddia etmesini ve ortak karar verme pratiklerinin gündelik hayata taşınmasını mümkün kılmıştır. Böylece sosyal şehircilik, mekânsal bir müdahale olmanın ötesine geçmiş; topluluk içi etkileşimi artıran, kamusal aidiyet duygusunu güçlendiren ve yerel düzeyde katılımcı özneleşmenin koşullarını yaratan bir barış mimarisine dönüşmüştür. Bu yeni temas alanları, mahalle sakinlerinin kendi yaşam alanlarını tanımlama, koruma ve dönüştürme kapasitesini genişleterek barışın maddi zeminini yerel sahiplenme üzerinden kurmuştur.⁶

⁶ Bu durumun en belirgin örneklerinden biri olarak: Hayes-Conroy vd. (2020) Medellín’deki kültür temelli gençlik gruplarını inceleyerek “sessiz gibi görünen” ancak, “tam olarak sessiz olmayan hâller” kavramını öne sürer. Grafiti, hip-hop ve dans gibi faaliyetler, “tehlikesiz örgütlenme” biçimleri olarak şiddet alanlarını aşar. Bu pratikler, duygusal ve mekânsal barış üretir. “Duygusal-mekânsal” olarak adlandırılan bu kazanımlar, aidiyet ve neşeyi yeniden üreterek barışın duygusal boyutunu kurar.

Sonuç olarak, Medellín’de barış inşasının fiilî başlangıcı, şiddetin görece azalmasıyla değil, 2004 sonrasında ortaya çıkan bu yeni siyasal-toplumsal mimariyle açıklanabilir. Çünkü, bu dönem, dağınık girişimlerin aksine, şehrin küresel ölçekte yeniden konumlanmasını mümkün kılan bütünlüklü bir dönüşüm yaratmıştır (Franz, 2017; 2018; Töre ve Çağlayan, 2018). Bu nedenle 2004 sonrasındaki dönüşüm; Medellín’de barışın dışsal aktörlerle değil, kent ölçeğinde yeniden tanımlanan politik, mekânsal ve toplumsal bir program üzerinden inşa edildiği asıl döneme karşılık gelmektedir. Bu dönemdeki yönetim çerçevesi, kentin politik ve kriminal yapısında eşzamanlı bir yeniden düzenlenmeye karşılık gelmiştir.

Kent siyasetinin yeniden örgütlenmesi de Medellín’deki dönüşümün tamamlayıcı halkasını oluşturmuştur. Belediye, iş dünyası ve sivil toplum arasında kurulan yeni koalisyon, şiddet yoluyla kentte paralel biçimde uygulanan iktidarın, silahlı yapılardan alınarak demokratik yönetim mekanizmalarına devredilmesine imkân tanımış; katılım kanallarının genişlemesiyle birlikte barış politikaları ilk kez geniş toplumsal kesimler tarafından sahiplenilebilir bir içeriğe kavuşmuştur (Moncada, 2016: 12-13). Bu yapı, barışın yalnızca güvenlik göstergeleriyle değil, yerel toplulukların karar süreçlerine dahil olmasıyla kalıcılaştığını göstermiştir. Sonuç olarak 2004 sonrası dönem, Medellín’de barış inşasının bir proje olmaktan çıkıp, mekânsal yatırım, sosyal politika ve siyasal katılım eksenlerinde yeniden kurulan bir kent rejimine dönüştüğü eşiktir. Bu nedenle, Medellín’de barış inşasının *de facto* başlangıcı, şiddetin azalmasıyla değil, kent mekânının, kurumların ve toplulukların aynı anda dönüştüğü bu siyasal-mekânsal yeniden yapılanma ve yerel sahiplenmeyle mümkün olabilmıştır.

4. MEDELLÍN DENEYİMİ VE YEREL SAHİPLENMENİN YENİDEN YORUMU

Yerel yönetim seviyesinde başlayan ve kentsel çeperi kentle bütünleştiren sosyal şehircilik politikalarının yanı sıra, Medellín’de yerel sahiplenme sürecinin önemli bir ayağını; sivil toplum örgütleri, meslek birlikleri, iş dünyası temsilcileri ve kurumsal ekonomik aktörler oluşturmuştur. Yerel sahiplenmenin somut görünürlüğünü kanıtlayan ve sivil toplumun önemli bir kesimini temsil eden Medellín Ticaret Odası ile büyük sermaye grupları, belediyeyle kurulan siyasal-ekonomik koalisyonlar içinde yer alarak kentin kalkınma ve yönetim modelinin şekillenmesinde belirleyici aktörler hâline gelmiştir (Franz, 2018: 91-95). Bu yapı, barışın yalnızca mahalle düzeyinde değil, ekonomik alan ve karar alma mekanizmaları düzeyinde de yerel aktörler tarafından sahiplenildiğini göstermektedir. Bu çok aktörlü yapı, Medellín’in uluslararası alanda tanınan dönüşümünün de temelini oluşturmuştur. Tüm bu yatırım ve dönüşüm kompleksinin başarılı bir şekilde işletilmesiyle birlikte Medellín, 2013 yılında *Urban Land Institute* tarafından “*Most Innovative City*” (En Yenilikçi Şehir) seçilmiş;

ödülün gerekçesinde kentin dönüşümünün yoksul yamaç mahallelerindeki halk kütüphaneleri, parklar ve okullar gibi yatırımların yanı sıra, kurumsal dönüşüm kapasitesi sayesinde mümkün olduğu belirtilmiştir (Maclean, 2015: 122-123). Bu süreç, yerel sahiplenmenin Medellín’de tek bir toplumsal kesime indirgenemeyeceğini; belediye, topluluk ağları, teknik elitler, iş çevreleri ve kurumsal yapılar arasında kurulan geniş tabanlı bir koalisyon üzerinden üretildiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bu yeniden yapılanmanın eşitsizlikleri derinleştirdiğine yönelik eleştiriler de bulunmaktadır (Arenas vd., 2020: 432); ancak, bu durum, Medellín’in barış inşasını mekânsal ve ekonomik ve ayrıca kurumsal düzeylerde sahiplenilen çok aktörlü sürecin belirleyiciliğini ve bu sürecin meşruiyeti iddiasını ortadan kaldırmamaktadır.

Sonuç itibarıyla, Medellín örneği, barış inşası literatüründe son yirmi yıldır merkezde yer alan yerel sahiplenme kavramının açıklayıcı ve aynı zamanda, sınırlı yanlarını görünür kılmaktadır. Medellín, yerel sahiplenme tartışmalarının somut olarak gözlemlendiği bir tarihsel süreç sunmuştur. Medellín’de barış, uluslararası müdahalelerle değil, yerel yönetim, mahalle konseyleri, sivil inisiyatifler, iş çevreleri ve topluluk örgütleri arasındaki müzakerelerle inşa edilmiştir. Bu süreç, yerel sahiplenmenin üç düzeyde işlediğini gösterir:

- i. *Kurumsal düzeyde* – belediye, yerel örgütler ve iş çevreleri arasındaki eşgüdüm mekanizmaları;
- ii. *Topluluk düzeyinde* – gençlik, kadın ve mahalle ağlarının katılımı;
- iii. *Sembolik düzeyde* – barışın mekânsal ve kültürel temsilleri (*Bibliotecas Públicas, Ruta N* gibi projeler).

Bu üç düzey, barışın yalnızca silahların susması değil, toplumun yeniden özneleşmesi anlamına geldiğini göstermektedir. Yerel sahiplenme, barışın kurumsal mimarisini değil, toplumsal anlamını kurmaktadır.

Donais’in (2012) vurguladığı gibi yerel sahiplenme, barışın sürdürülebilirliğini dış aktörlerin meşruiyetine değil, yerel toplumların özneleşmesine dayandırmayı hedefler. Ancak, bu ilke çoğu zaman romantizme varacak bir biçimde araçsallaştırılır; uluslararası müdahale projelerinde bir etik söylem olarak dolaşıma girerken, karar süreçlerinin eşitsiz doğasına dokunmaz (Pouliny, 2005). Medellín deneyimi, bu iki yaklaşım arasındaki gerilimi sahada somutlaştırmıştır: sahiplenme, ne tamamen dışsal dayatmalardan kurtulmuş bir özerklik ne de bütünüyle bir meşruiyet perdesidir. Medellín örneğinde “yerel sahiplenme” bir sonuç değil, sürekli müzakere edilen bir ilişkidir. Kappler’in (2014) önerdiği “melez sahiplenme” (*hybrid ownership*) kavramı burada açıklayıcılık kazanır. Medellín’de barış inşası süreci, uluslararası fonların yönlendirdiği teknik projelerle yerel ajansın gündelik yaratıcılığı arasında bir ara

bölge oluşturmuştur. Fajardo yönetiminin sosyal şehircilik politikaları, yukarıdan aşağıya planlanan bir yönetim pratiğini ve mahalle düzeyindeki örgütlenmelerin kendi mekânsal karşı çıkışlarını iç içe barındırmıştır. Bu melezlik, “barışın yerel sahiplenilmesi”ni bir sonuca değil, dinamik bir sürece dönüştürür: barış, kurumsal düzenlemelerle değil, farklı aktörlerin kesişen söylemleriyle üretilir.

Medellín’in gösterdiği bir diğer kuramsal sonuç, barış inşası tartışmalarında mekânın analitik merkezine evrilmesinin gerekliliğidir. Kent ölçeğinde sahiplenme, yalnız siyasal bir katılım biçimi değil, aynı zamanda mekânsal bir yeniden anlamlandırma sürecidir. *Bibliotecas Públicas* veya *Metrocable* gibi sembolik projeler, kentsel mekânı yalnız ulaşım yahut hizmet alanı olarak değil, “aidiyetin yeniden yazıldığı” alanlar olarak konumlandırmıştır. Ancak, bu sembolik yeniden inşa, Bedoya (2017) ve Franz’ın (2018) işaret ettiği gibi, eşitsiz mülkiyet ve güç ilişkilerini ortadan kaldırmamıştır. Dolayısıyla “mekânsal barış”, yapısal adaletsizliğin yerine geçmez; yalnızca bu adaletsizliğin az olan görünürlüğünün yeni biçimlerini yaratabilir. Böylece, Medellín’de sahiplenmenin kendisi, Galtung’un (1996) “pozitif barış” anlayışına değil, yönetilebilir şiddet mantığına yaklaşmıştır. Tüm bu unsurlar bir arada ele alındığında, barış, sadece şiddetin yokluğu değil, düzenin yeniden tesisi olarak belirmektedir; bu düzen, sermaye ile devlet arasındaki simbiyotik ilişki üzerinden işlemektedir. Böylece yerel sahiplenme, katılımın diliyle konuşan ama çoğu zaman eşitsizliği yeniden üreten bir politik ekonomi kategorisine dönüşmektedir.

Son olarak, yerel sahiplenme literatürünün çoğu kırsal veya post-savaş ulus bağlamlarında geliştirilmiştir. Medellín örneği, bu literatürü kentsel barış inşası ekseninde yeniden düşünmeye zorlamaktadır. Şehir, yalnız şiddetin sahnesi değil, barışın epistemolojik sınırıdır. Kentsel şiddetin sürekliliği, sahiplenmenin teknik bir ilke değil, toplumsal mücadele biçimi olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, barış inşası çalışmaları, artık, yalnız devletler veya uluslararası örgütlerle değil, kent mekânlarını ve gündelik hayatın mikro ilişkilerini de hesaba katmak zorundadır.

Sonuç olarak, Medellín örneği “yerel sahiplenme” kavramını yeniden tanımlamaktadır: barış, dışsal müdahalenin tersine çevrilmesi değil, içsel çelişkilerin yönetilmesidir; sahiplenme, özerklik değil, ilişkiselliktir. Bu ilişkiyel barış anlayışı, kavramı etik bir normdan çok politik bir süreç olarak konumlandırmakta ve böylece barışın ne kadar yerel olabileceği sorusunu açık bırakmaktadır.

5. SONUÇ

Bu çalışma, barış inşası literatüründe giderek daha fazla önem kazanan “yerel sahiplenme” kavramını kentsel şiddetin dönüştürülmesi bağlamında

yeniden değerlendirmeyi amaçlamıştır. Medellín örneği üzerinden geliştirilen analiz, iki temel sonuca işaret etmektedir: Birincisi, Medellín vakası yerel sahiplenmenin çoğu zaman varsayıldığı gibi basit bir katılım veya özerklik ilkesi değil, çok katmanlı ve sürekli müzakere edilen bir iktidar ilişkileri ağı olduğunu göstermektedir. 2002’de *Operación Orión* sonrasında ortaya çıkan görece “sakinlik”, paramiliter yapıların mahalle ölçeğinde kurduğu kırılğan bir düzen üzerine inşa edilmişti. Fajardo döneminde yükselen *Urbanismo Social* modeli, bu militarize mirasın üzerine yeni bir mekânsal barış mimarisi kurmuş olsa da bu süreç devlet, yerel elitler ve ekonomik aktörler arasındaki güç ilişkilerini tamamen ortadan kaldırmamıştır. Medellín’de barış, dış müdahalelerin bertaraf edilmesiyle değil, yerel yönetim ile kent ekonomisini yönlendiren aktörler arasında kurulan yeni bir meşruiyet düzeni üzerinden tesis edilmiştir. Bu durum, sahiplenmeyi standart anlamıyla “yerelden yükselen” bir irade olarak değil, farklı güç merkezlerinin kesiştiği bir siyasal ekonomi ilişkisi olarak okumayı gerektirmektedir.

İkincisi, Medellín deneyimi barışı ekonomik kalkınma, kent markalaşması ve mekânsal düzenleme süreçleriyle iç içe geçiren post-liberal bir model hâline getirmiştir. Kentte benimsenen neoliberal kalkınma vizyonu, sermaye gruplarının çıkarlarının yerel yönetim mekanizmalarına entegre edildiğini göstermektedir. *Ruta N* örneğinde olduğu gibi yenilik ve yaratıcılık söylemi, katılım mekanizmalarını zaman zaman teknik bir dâhil olma biçimine indirgeme potansiyeli taşımaktadır. Benzer biçimde, halk kütüphaneleri, teleferik hatları ve eğitim parkları gibi barışın mekânsal temsilleri, şiddetin hafızasını görünmezleştiren bir estetik-simgesel dile dönüşebilmektedir. Bu nedenle, Medellín’de barışın inşası, yalnızca mekânsal yatırımların toplamı değil, aynı zamanda eşitsiz güç ilişkilerinin yeniden düzenlenmesine dair bir süreçtir.

Kuramsal düzeyde bu bulgular üç temel katkı sunmaktadır. Birincisi, yerel sahiplenme kavramı yalnızca post-savaş ulus-devlet bağlamlarıyla sınırlı değildir; kentsel barış alanlarına da uygulanabilir bir analitik çerçeve sunmaktadır. Medellín’de barışın maddi ve sembolik düzeyde dönüştürülmesi, kentin barışın epistemolojik sınırına dönüştüğünü göstermektedir. İkincisi, sahiplenme yalnızca meşruiyet üreten bir süreç değil, aynı zamanda direnç, gerilim ve çelişki üreten bir dinamik olarak ele alınmalıdır. Medellín örneğinde sahiplenme, çoğu zaman etik bir meşruiyet perdesi altında iktidarın yeniden üretimine aracılık etmektedir. Üçüncüsü, barışın kalıcılığı teknik kapasiteyle değil, anlam üretimiyle ilgilidir. Barış, yukarıdan tasarlanan projelerin toplamından ziyade, aşağıdan örgütlenen bir anlam ekonomisi ve gündelik müzakere pratiğidir.

Sonuç olarak Medellín örneği, yerel sahiplenmeyi bir başarı yahut başarısızlık ölçütü olarak değil, sürekli yeniden kurulan bir süreç olarak düşünmeyi gerektirmektedir. Barış, ne tamamen içsel ne de tamamen dışsal bir

iradenin sonucudur; her iki düzeyin kesiştiği noktada, kent mekânının kendisi bir tartışma alanına dönüşür. Kentsel şiddetin dönüştürülmesi teknik müdahalelerden çok siyasal ve kültürel yeniden anlamlandırmalar gerektirir. Medellín, bu yönüyle barış inşası literatürüne yalnızca bir örnek değil, aynı zamanda bir uyarı sunmaktadır: barış, sahiplenildiği ölçüde kırılğan, müzakere edildiği ölçüde kalıcıdır. Bu bulgular, gelecekteki çalışmaların kentsel barış süreçlerini yalnızca mekânsal müdahaleler üzerinden değil, yerel güç ilişkilerinin üretimi ve müzakeresi üzerinden ele alması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, Medellín deneyimi, Türkiye’de süregiden barış inşası tartışmaları açısından ve ek olarak, gelişmekte olan Türkçe’de yapılan barış çalışmalarında, yerel sahiplenmenin teknik bir yönetim meselesinden çok, anlam üretimi, meşruiyet müzakeresi ve eşitsiz güç ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi boyutlarında, politika yapıcılara önemli kavramsal açılımlar sunabilir.

KAYNAKÇA

Ağkaya, Onur (2024), “Ulusal Kurtuluş Ordusu, Kolombiya’da Barışın Tesisi ve Sürdürülebilirliği”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 20 (49): 413-435.

Alzate-Zuluaga, Mary Luz ve Williams Gilberto Jiménez-García (2020), “Rockets and the Markets of Violence: A Case Study of Altavista, Medellín, Colombia”, *Latin American Perspectives*, 48 (1): 28-41.

Arenas, Leyhton, Miguel Atienza ve José Vergara Perucich (2020), “*Ruta N*, an island of innovation in Medellín’s downtown”, *Local Economy*, 35 (5): 419–439.

Auyero, Javier ve María Fernanda Berti (2015), *In Harm’s Way: The Dynamics of Urban Violence* (Princeton: Princeton University Press).

Baird, Adam (2017), “Dancing with danger: Ethnographic safety, male bravado and gang research in Colombia”, *Qualitative Research*, 18 (3): 342–360.

Barakat, Sultan ve Steven Zyck (2009), “The Evolution of Post-conflict Recovery”, *Third World Quarterly*, 30 (6): 1069–1086.

Barrios Rodríguez, David (2019), *Las ciudades imposibles: Violencias, miedos y formas de militarización contemporánea: Medellín–Ciudad Juárez* (Ciudad de México: Universidad Nacional Autónoma de México).

Bedoya, Jairo J. (2017), “La coerción social extorsiva y el milagro de Medellín: la contra cara de un modelo”, *Canadian Journal of Latin American and Caribbean Studies*, 42 (3): 400-416.

Body-Gendrot, Sophie (1995), “Urban violence: A quest for a meaning”, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 21 (4): 525–536.

Carrión, Fernando M. ve Alexandra Velasco (2018), “Is there a typical urban violence?”, Bhan, Gautam, Smita Srinivas ve Vanessa Watson (Der.), *The Routledge Companion to Planning in the Global South* (New York: Routledge): 289–296.

Chandler, David (2006), *Empire in Denial: The Politics of State-Building* (Londra: Pluto Press).

Collins, Andrew ve Chuck Thiessen (2020), “A grounded theory of local ownership as meta-conflict in Afghanistan”, *Cooperation and Conflict*, 55 (2): 216–234.

De Carvalho, Benjamin, Nielhs N. Schia ve Xavier Guillaume (2018), “Everyday sovereignty: International experts, brokers and local ownership in peacebuilding Liberia”, *European Journal of International Relations*, 25 (1): 179-202.

Dolan, Martin (2018), “Radical Responses: Architects and Architecture in Urban Development as a Response to Violence in Medellín, Colombia”, *Space and Culture*, 23 (2): 106–128.

Donais, Timothy (2012), *Peacebuilding and Local Ownership: Post-Conflict Consensus-Building* (New York: Routledge).

Doyle, Caroline (2024), *Researching Crime and Violence in Medellín, Colombia: Truth versus Truths* (Lanham: Lexington Books).

Durán-Martínez, Angelica (2018), *The Politics of Drug Violence: Criminals, Cops and Politicians in Colombia and Mexico* (New York: Oxford University Press).

Franz, Tobias (2017), “Urban Governance and Economic Development in Medellín: An “Urban Miracle”?”, *Latin American Perspectives*, 44 (2): 52–70.

Franz, Tobias (2018), “Power balances, transnational elites, and local economic governance: The political economy of development in Medellín”, *Local Economy: The Journal of the Local Economy Policy Unit*, 33 (1): 85-109.

Galtung, Johan (1996), *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization* (SAGE Publications).

García-Ponce, Omar (2025), “Criminal Violence, the State, and Society”, *Annual Review of Political Science*, 28: 435-456.

Granda, Renny ve Juan D. Machin-Mastromatteo (2018), “Medellin Library Parks: A model for Latin American libraries and urban equipment”, *Information Development*, 34 (2): 201-205.

Graham, Stephen (2011), *Cities Under Siege: New Military Urbanism* (Londra: Verso).

Grupo de Memoria Histórica (GMH) (2013), *¡Basta Ya! Colombia: Memorias de guerra y dignidad* (Bogotá: Imprenta Nacional).

Hayes-Conroy, Allison, Alexis Saenz Montoya, Rebecca Croog ve Felipe Muñoz (2020), “Not quite quiet, not quite encroachment: Interrogating the political nature of urban subaltern community engagement in Medellín, Colombia”, *Environment and Planning C: Politics and Space*, 42 (5): 817-833.

Kappler, Stefanie (2014), *Local Agency and Peacebuilding: EU and International Engagement in Bosnia-Herzegovina, Cyprus and South Africa* (New York: Palgrave Macmillan).

Kilansky, Kristine ve Javier Auyero (2015), “Introduction”, Auyero, Javier, Bourgois, Philippe ve Nancy Scheper-Hughes (Der.), *Violence at the Urban Margins* (New York: Oxford University Press): 1-17.

Koonings, Kees ve Dirk Kruijt (2007), “Fractured cities, second-class citizenship and urban violence”, Koonings, Kees ve Dirk Kruijt (Der.), *Fractured Cities: Social Exclusion, Urban Violence and Contested Spaces in Latin America* (New York: Zed Books): 7-22.

Lupsha, Peter A. (1969), “On Theories of Urban Violence”, *Urban Affairs Quarterly*, 4 (3): 273-296.

Mac Ginty, Roger (2010), “Hybrid Peace: The Interaction Between Top-Down and Bottom-Up Peace”, *Security Dialogue*, 41 (4): 391–412.

Maclean, Kate (2015), *Social Urbanism and the Politics of Violence: The Medellín Miracle* (New York: Palgrave Macmillan).

María Sierra, Luz (2025, 12 Ekim), “Pablo Escobar destruyó esta ciudad. Nosotros la reconstruimos en buena parte”: Alonso Salazar, *El Colombiano*, <https://www.elcolombiano.com/medellin/entrevista-alonso-salazar-pasado-y-futuro-de-medellin-DG29945457> (17.11.2025).

Marzi, Sonja ve Rachel Pain (2025), “Colombia, violence, and the victims of the conflict”, Marzi, Sonja, Rachel Pain ve Jen Tarr (Der.), *Researching Displacement Together: Co-producing Knowledge with Women in Colombia*, (Routledge): 17-29.

Moncada, Eduardo (2016), *Cities, Business, and the Politics of Urban Violence in Latin America* (Stanford: Stanford University Press).

Morales Jaramillo, Juan (2015), *Entrando y saliendo de la violencia: construcción del sentido joven en Medellín desde el graffiti y el hip-hop* (Bogotá: Pontificia Universidad Javeriana).

Moser, Caroline N. (2004), "Urban Violence and Insecurity: An Introductory Roadmap", *Environment & Urbanization*, 16 (2): 3-16.

OECD (2005), "Paris Declaration on Aid Effectiveness", https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2005/03/paris-declaration-on-aid-effectiveness_g1g12949/9789264098084-en.pdf (19.12.2025).

Paris, Roland (2004), *At War's End: Building Peace after Civil Conflict* (Cambridge: Cambridge University Press).

Pavoni, Andrea ve Tulumello, Simone (2018), "What is urban violence?", *Progress in Human Geography*, 44 (1): 49-76.

Perea-Restrepo, Carlos Mario (2020), "La ciudad: diez tesis sobre su criminalidad y violencia", Aguilera Peña, Mario ve Carlos Mario Perea-Restrepo (Der.), *Violencias que Persisten: El Escenario tras los Acuerdos de Paz* (Bogotá: Editorial Universidad del Rosario): 77-125.

Pouliny, Béatrice (2005), "Civil Society and Post-Conflict Peacebuilding: Ambiguities of International Programmes Aimed at Building 'New' Societies", *Security Dialogue*, 36 (4): 495-510.

Reich, Hannah (2006), "Local Ownership" in Conflict Transformation Projects: Partnership, Participation or Patronage?", Berghof Foundation, <https://berghof-foundation.org/library/local-ownership-in-conflict-transformation-projects-partnership-participation-or-patronage> (18.11.2025)

Reid-Henry, Simon ve Ole J. Sending (2014), "The "humanitarianization" of urban violence", *Environment & Urbanization*, 26 (2): 427-442.

Richmond, Oliver P. (2005), *The Transformation of Peace* (New York: Palgrave).

Richmond, Oliver P. (2007), "Emancipatory Forms of Human Security and Liberal Peacebuilding", *International Journal: Canada's Journal of Global Policy Analysis*, 62 (3): 459-478.

Rotker, Susana (Der.) (2002), *Citizens of Fear: Urban Violence in Latin America* (New Jersey: Rutgers University Press).

Rozema, Ralph (2008), “Urban DDR-Processes: Paramilitaries and Criminal Networks in Medellín, Colombia”, *Journal of Latin American Studies*, 40 (3): 423–452.

Saravia, Hernán Pedraza ve Ángela Olaya (2011), “Regalías, Cooperativas Y Finanzas Paramilitares en la Costa Caribe”, Vidal, Mauricio Romero (Der.), *La economía de los paramilitares Redes de corrupción, negocios y política* (Bogotá: Debate): 191-268.

Töre, Evrim ve Öznur Çağlayan (2018), “Bir Katılım Aracı Olarak Kentsel Tasarım: Medellin Mucizesi”, *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*, 8 (1): 19-36.

Winton, Ailsa (2004), “Urban violence: a guide to the literature”, *Environment & Urbanization*, 16 (2): 165-184.

von Billerbeck, Sarah B. K. (2015), “Local Ownership and UN Peacebuilding: Discourse Versus Operationalization”, *Global Governance*, 21 (2): 299-315.